

Març del 1961.

Ap. Nal. # 14.81.

Bogotà. Rep. de Colòmbia.

" La nostra actitud no té res d'opor-
tunista ni circumstancial. És quel-
com que portem arrapat a dins de la
nostra ànima "

Dr. Martí i Julià.

CARLES RAHOIA (1880 - 1939). Fou afusellat el 15 de març del 1939, acusat de no haver impedit amb el seu prestigi d'intel.lectual els actes d'alguns extremistes.

Historiador i periodista ; patriota fervent ; deslligat de partits polítics.

La perduda la guerra, va apropar-se a la frontera amb l'ànim de passar a França, però la seva edat, l'envorament i la tristor d'abandonar la terra, l'obligaren a replegar-se prop, de Girona. I un jutge militar qualsevol va organitzar la "justícia" ; fou acusat de separatista, d'ateu, de complicitat "de los crímenes de los rojos", etc., i el 15 de març fou afusellat, més ben dit, assassinat davant els murs d'aquella Girona que ell havia estimat tant, pels qui es deien defensors de la civilització

27 de març del 1715. - Recordem, en el present ,es, la fi del General català Josep Moragues, que morí esquarterat i decapitat. Crim de les forces espanyoles d'ocupació.

L'Acta de l'afusellament del capellà Miguel Hidalgo i Castilla, iniciador de la lluita per l'independència mexicana contra l'opressió espanyola de començaments del segle XIX, ha estat lliurada per un particular al President dels Estats Units Mexicans; un fragment d'aquest document, posa de manifest que la crueltat és la mateixa.

La mateixa que fou aplicada al prócer colombià Camilo Torres, afusellat pel "Pacificador Morillo", autèntic representant espanyol, l'any 1816.

Jocs Florals de la Llengua Catalana

Anv CIII de la seva Restauració

Alguer - 1961

La Comissió Organitzadora: Rafael Catardi, President. Fidel Cilliano, Tresorer. Antoni Simon i Mossa, Secretari. Antoni Era - Rafael Sari - Josep Giglio - Pasqual Scanu - Pasqual Nonis.

Benvolguts compatricis :

Alguer, antiga i noble ciutat catalana de Sardenya, filla fidelíssima de la República Italiana, gelosa de les seves tradicions i institucions ancestrals, espill de puresa arcaica i sence-

ra, ressorgint avui després d'un llarg període de silenci a la vida del món modern tot i conservant l'esperit dels seus gloriosos avantpassats, ha tingut l'honor d'ésser elegida per a celebrar els Jocs Florals de la Llengua Catalana de l'any 1961, CIII de llur restauració.

La cornisa dins la qual es celebrarà la Festa del Gai Saber és doblement suggestiva sigui en sentit històric i sentimental, sigui per l'ambient i el paisatge. La llum encegant de la marina blava, el recer fosc de les muralles d'ocre, l'arc immens de les platges blanques, els precipicis de calissa rogenca anihilats dins aigües cruels, els dolços turons matisats pel verd d'oliveres, els rajols lluents de cúpules, torratxes i campanars, els reflexos d'aram de la caleta contribueixem a rendre tot i més sensible aquella contraposició entre l'obra de l'home i la de la naturalesa: com si el temps s'hagués definitivament aturat.

Pero des de l'arrel ensunxada - com a desvetllament darrer una son llarga i profunda a la vora del temps - rebrota ara l'Alguer anhelant a guanyar els dies perduts, conscient del retrobament espiritual amb els germans de llengua, i s'obre d'antuvi a costat de les ciutats cavallanes a l'aplec fraternal i ric de significança de la convocació de poetes i prosadors de parla catalana: per a què de la cendra dels Jocs cremats als antics pugui sorgir més viva i flamejant la inapagable llàntia de la nostra força espiritual, realitat indubtable i indestructible, símbol de la nova Europa, en contraposició a un món sempre més llançat envers un materialisme abismal.

Arrelats en aquest propòsit, propugnadors de la superioritat de la valor de l'esperit, segurs que els enllaços històrics, espirituals i de sang que ens uneixen - nosaltres de l'Alguer i vosaltres d'arreu pel món - en sortiran encara més forts, convoquem ací a l'Alguer els Jocs Florals de la Llengua Catalana del 1961 i fem saber a les Entitats, a les Agrupacions de cultura, a les Col·lectivitats, als Centres, als Casals, als Gremis, als Instituts i a les Persones de parla catalana de tot arreu que adheriren pels temps passats i voldran manifestar llur anuència als pròxims certamen, que el terme fixat per a enviar llur adhesió és el dia 15 de febrer 1961.

Preguem pertant totes les mateixes Entitats i Persones que antany havien dotat la manifestació amb premis i amb ajuts materials i que en ocasió dels Jocs Florals del 1961 voldran mantenir o renovar les dotacions i la solidaritat o desitgin instituir nous premis, que comuniquin nos les seves decisions dins el mateix dia 15 de febrer 1961, per tal què sigui ns possible lliurar el Cartell per als premis dels Jocs Florals improrrogablement el dia primer de març 1961.

Els impors dels premis i de les donacions hauran d'ésser tramesos a nom del tresorer Sr. Fidel Cilliano i la correspondència a nom del Secretari de la Comissió Organitzadora Sr. Antoni Simon i Mossa, a la següent adreça: Jungomare Dante, 17.- ALGHERO, Sardegna (Itàlia).

Confiant en la cooperació dels germans en la llengua, per tal que la manifestació més solemne de les gents catalanes pugui assolir un èxit i un ressó excepcionals, i comprometent-nos a nom de la Ciutat i de les Entitats culturals de l'Alguer per a aconseguir allò que tots tenim dins el cor, us desitgem un bon Nadal i un propici Any Nou.

-segheix -

Agraint-vos des d'aquest moment la vostra cordial col.laboració, tenim el goig - benvolguts compatriccis - de saludar-vos a la manera antiga : Que Déu vos guard !

Per la Comissió Organitzadora,

El President
Rafael Catardi

El Secretari
Antoni Simon i Mossa

Alguer - ler. de desembre 1960.

Reproduim un text de Mr Antoni Rovira i Virgili (1882 - 1949) que considerem bàsicament definidor :

" IBERIA ? ESPANYA ? CATALUNYA ! "

El mot "IBERIA". - Abans d'entrar en el fons del problema ibèric, m'ha semblat necessari l'aclarir i el fixar el sentit dels noms, perquè cada vegada estic més convençut que la confusió dels noms coincideix amb la confusió de les idees i que aclarint els noms, els conceptes s'aclareixen. Catalunva és ibèrica ? Catalunva és espanvola ? Per a contestar aquestes preguntes cal fixar abans el significat dels mots Ibèria i Espanva, significat que no ha estat sempre el mateix a través de la història.

Ibèria és, d'aquests dos mots, el més antic. Ve del temps dels grecs i es remunta a algunes centúries abans de Jesucrist. De primer, el nom d'Ibèria només era aplicat al Sud i al Llevant de la península ; i és que aleshores els íbers, pujant del Sud, s'havien estès per la zona del litoral de l'Est, entrant terra endins per les conques de l'Ebre i del Segre. Fou més tard, ja en el segle III abans de Jesucrist, quan els íbers s'estengueren en direcció a Ponent, ocupant el planell central a costa dels celtes i produint-se la iberització de quasi tota la península. Des d'aquell temps, tota la península fou denominada Ibèria, i alguns autors fan arribar la Ibèrica fins al riu Roine, perquè una de les primeres onades d'íbers arribà fins allí.

En aquest sentit, doncs, els caralans som íbers, Catalunva forma part d'Ibèria en el sentit geogràfic de la paraula.

Però això no vol pas dir que Catalunva, per la raça sigui ibèrica. Existeixen dues zones ètniques a Catalunva: la pròpiament ibèrica, que s'estén des de Tortosa a Lleida, seguint el curs de l'Ebre i el Segre i la zona lígura, formada pels habitants anteriors als íbers, que agafa tot el restant del territori de la Catalunva estricta. Els íbers, quan entraren al nostre territori, predominaren ètnicament per la banda de Tortosa i Lleida ; són els ilercaons i els ilergetes. A les altres parts establiren només un domini polític, però la gran majoria de la població era lígura. Tal és el cas de la nostra Cosetània. Cosetans del Camp de Tarragona, del Penedès i de la Conca de Barbarà ; laietans de Barcelona i de la Costa de Llevant ; lacetans de la comarca de Solsona ; ausetaans de Vic i de Girona ; indigetes de l'Empordà ; ceretans de la Cerdanya, i sordons del Rosselló, pertanyien a la raça anterior als íbers, que s'anomena lígura.

Els país on més dominaren els íbers ètnicament, és el planell central peninsular i en general el territori actual de la llengua castellana. Els peninsulars més íbers, són els castellans. Els treballs de Schulten i de Bosch i Gimpera han demostrat que Catalunya no és fonamentalment ibèrica. Els fons més antic de Catalunya, no és ibèric. El major fons ibèric correspon a Castella, on fou esborrada la raça celta. Fixeu-vos en els caràcters que Schulten assenyalava als íbers i veureu que corresponen als castellans. Hi ha doncs, una diferència essencial en el fons prehistòric dels dos pobles. No podem admetre el mot Ibèria com a expressió d'una suposada unitat ètnica entre tots els habitants de la península. No existeix en el fons ibèric comú de què han parlat el portugués Oliveira Martins, el català Maragall i el basc Unamuno. El nom Ibèria només el podem admetre com una denominació geogràfica, aplicada a la totalitat de la península situada a l'extrem Sud-Oest d'Europa.

El mot "ESPANYA". - Passem ara al mot Espanya. Això ja és més delicat. Ara ja toquem coses vives. Però jo vull tractar aquesta qüestió d'una manera serena, desapassionada; podria dir, si no fos vanitat, d'una manera cinètica. Després de la meua conferència a l'Ateneu Barcelonès, En Màrius Aguilar va dir que la meua oratòria, era una "oratòria anatòmica". M'agrada el mot i el recullo. Posarem, doncs, la denominació Espanya estesa damunt del marbre, com si fóssim a l'amfiteatre d'una Facultat de Medicina, i en farem l'estudi anatòmic.

El mot "Espanya" no correspon prou bé avui a la totalitat de la península. És veritat que Catalunya fou Hispània en l'organització romana. Formava part de la província Citerior, que tenia per capital la nostra Tarraco. Però, i després? El significat primitiu no pot prevaler avui. El fet que Catalunya formava part de la Hispània romana no significa gran cosa. Portugal també fou Hispània, o sigui la Lusitània, i ara ningú no el comprèn dins del nom Espanya, perquè se'l considera com una nació distinta. Catalunya es troba en el mateix cas.

Aquest fet el demostra l'evolució històrica. A l'Edat Mitjana, quan vingué la reconquesta del territori envaït pels moros, durant segles el nom "Espanya" no fou aplicat a Catalunya. El primer sentit d'aquest nom fou aleshores - i ho diem sense ironia - el de "terra de moros", designant el territori que els moros dominaven encara.

Algú ha retret que en el segle IV, en l'època comtal, la Catalunya vella fou anomenada "Marca Hispànica". Però és cosa comprovada que "marca" volia dir terra fronterera, i per tant la "Marca hispànica" era la terra situada a la ratlla d'Espanya, tocant a Espanya, però no dins d'Espanya.

Després, el mot Espanya s'aplicà al reialme de Castella. En Miret i Sans va demostrar, citant una multitud de documents, que durant bona part de l'Edat mitjana, Catalunya no és compresa sota el nom d'Espanya. El comte Ramon Berenguer IV, quan s'adreçava a Alfons VII de Castella, l'anomenava "Hispaniarum imperatori", emperador dels espanyols.

- Acabarà el número vinent - .

A l Marroc . - S'hi està intensificant la campanya contra la presència de vint mil soldats espanyols, que encara hi resten després de la declaració d'independència de l'antic Protectorat.

El periòdic de Casablanca " Er Rai El am ", ha estat un dels portants que ha parlat més clar i el primer de tots que planteja el problema sense embuts :

" Així com hem alliberat aquesta gran part del gran Marroc, alliberarem, en una lluita sense treva, i amb l'ajut dels nostres germans saharis, les regions ocupades per França i Espanya i administrades per traidors i lacais ". (Es refereixen a les ciutats de Ceuta, Melilla i al territori del Sahara ocupat). -

A c u d i t . - Es parla de la revalorització del marc, per part dels alemanys. Sembla, però, que arriben tard ja fa un grapat d'anys que el "generalísimo" el va revaloritzar el March i ara, fins és un "mecenat" literari i tot. (..... i pensar que diuen que era el primer contrabandista de la Mediterrània !!).

"La Passió" de Palau d'Anglesola. - En aquest poble del Pla d'Urgell, s'hi representava "La Passió" . Ara, ja no ; ara s'hi representa "La Pasión" talment revisquent l'espirit del Galinsoga.

Història i Memòria. - Quan, el 26 de gener del 1939, les tropes espanyoles del Franco ocuparen Barcelona, Joan de Bordó, trameté aquest telegrama : " De todo corazón felicito a V.E. y experimento orgullo de ser español ante el resultado victorioso de una lucha que devuelve a España las queridas provincias catalanas. Con la emoción sentida ante heroísmo invencible Ejército de generales y Jefe supremo le saludo afectuosamente." Juan de Borbón.

De l'anv passat .- " el régimen español se coloca bajo el doble signo de la nación y del catolicismo y se deben repudiar todos los "separatismos suicidas". No pueden acusar de autoritarismo o de lo que se quiera, pero lo que nunca podrá decirse es que los principios de la ley católica y del estado confesional no son una garantía de moralidad y de justicia suprema para todos los españoles" .

Aquest passatge. diuen els endavinetes, cal interpretar-lo com una al·lusió a una carta enviada per 352 capellans bascos als seus bisbes, en la qual acusaven al règim franquista de no respectar les llibertats inherents a la dignitat humana ; però, avui per avui, també són molts els clergues catalans que prediquen contra el règim.

Retallat de la revista "la humanitat", de Mèxic.

Regla 12 - Adjectius d'una o de dues terminacions

Hi ha adjectius d'una sola terminació (que no canvien de forma tant si s'apliquen a noms masculins com a noms femenins), i adjectius de dues terminacions (que canvien de forma segons s'apliquin a un nom masculí o a un nom femení).

Exemples d'adjectius d'una sola terminació: amable, fàcil (home amable, dona amable; el camí fàcil, la lliçó fàcil).

Exemples d'adjectius de dues terminacions: ric, serè (home ric, dona rica; cel serè, nit serena).

Una bona regla per a saber, en general, si un adjectiu és d'una sola terminació o de dues terminacions, consisteix a formar el derivat en *ment* (adverbi de manera).

Aleshores es desglossa aquest derivat en els seus dos components; si el primer component és femení l'adjectiu és de dues terminacions; si és masculí és d'una sola terminació.

Exemples: audaçment, humilment, vulgarment, breument, netament, expressament, fermament. Els quatre primers adjectius: "audaç", "humil", "vulgar", "breu" són d'una sola terminació; els tres darrers: "neta", "expressa", "ferma", són de dues terminacions.

Regla 13 - Formació dels plurals

Un nom està en singular quan designa una sola persona, un sol animal o una sola cosa. I està en plural quan designa diverses persones, diversos animals o diverses coses.

Exemples en singular: infant, home, gat, gos, casa, escala, etc. Exemples en plural: infants, homes, gats, gossos, cases, escales, etc.

Com a regla general, el plural es forma afegint una *s* al singular. Així: infant, infants; serp, serps; paret, parets; fill, fills; marbre, marbres.

Els mots plans acabats en *a*, formen el plural canviant aquesta terminació en *es*. Així: casa, cases; noia, noies; fulla, fulles; problema, problemes. (Els mots acabats en *ca*, *ça*, *ga*, *gua*, *ja* i *qua*, formen el plural canviant, respectivament, aquestes terminacions en *ques*, *ces*, *gues*, *gues*, *ges*, i *ques*).

Exemples: vaca, vaques; boca, boques; plaça, places; dolça, dolces; vaga, vagues; droga, drogues; llengua, llengües; aigua, aigües; enveja, enveges; boja, boges, pasqua, pasques).

Molts noms acabats en vocal forta formen el plural afegint al singular *ns*.

Exemples: batallà, batallans; terraplè, terraplens, camí, camins; carbó, carbons.

Formen el plural afegint *os* al singular:

- a) Els masculins que acaben en *ç*: braç, braços; esforç, esforços; lluç, lluços.
- b) Els masculins monosíl·labs acabats en *s*: cas, casos; pes, pesos, fris, frisos; clos, closos; fus, fusos.
- c) Els polisíl·labs aguts que acaben en *às*, *és*, *ís*, *ós*, *òs*, *ús* que, a més doblen la *s* davant la terminació *os*: cabàs, cabassos; ingrés, ingressos; tapís, tapissos; arròs, arrossos; colós, colossos; embús, embussos.
Doblen també la *s* davant la terminació *os* del plural els mots: nas (nassos), pas, bres, interès, ris, cos, os, cós, ós, tros, gos, mos, bus i rus.
Però no doblen la *s* els polisíl·labs aguts següents: gimnàs (gimnases), hipocràs, avís, comís, compromís, encís, maravedís, matís, narcís, país, paradís, permís, tamís, tornavís, espòs, repòs, abús, desús, refús, obús, andalús.
- d) Els masculins aguts i els monosíl·labs acabats en *x*, *tx*, *sc*, *xt*; *st*: reflex, reflexos; peix, peixos; despatx, despatxos; bosc, boscos; test, testos; pretext, pretextos.

Nota's que els noms plans, els esdrúixols i els femenins que tenen el singular acabat en *s*, són invariables, o sigui que són iguals en singular com en plural. Exemples: dimecres (els dimecres); divendres; pols, òmnibus; llapis; etc. També són invariables els mots: bis, dilluns, dimarts, dijous, fons, plus, pus, reps, temps.